

dS + DONDERDAG 1 MAART 2018 - COLUMNS

WAALSE KRONIEK

ARIANE BAZAN

Liefde is onvoorwaardelijk, maar niet onbegrensd

Eros betekent in de psychoanalyse zowel liefde als leven. De partijdige, vooringenomen liefde van de ouder voor het kind – mijn kind zal het maken omdat het mijn kind is – geeft een mens startkrediet. Dankzij die liefde durft hij de wereld in te gaan en het risico te nemen om zich aan iets nieuws te wagen, zoals een relatie, of iets te creëren: objecten, theorieën of instellingen. Het leven kan pas beginnen met een blanco cheque, het

kussen in de rug waardoor je niet doorzakt bij de eerste afwijzingen of mislukkingen: ‘Oké, alles gaat fout, maar voor mijn ouders ben ik de beste.’

Die partijdigheid, die onvoorwaardelijkheid is, is essentieel: een kind van wie de ouders liefde en bevestiging koppelen aan goede resultaten (schoolse, sportieve, creatieve of andere), staat vaak voor pijnlijkere uitdagingen. Als volwassene zal hij zich vaker onveilig voelen in zijn ‘recht op leven’. Het zal voor hem moeilijk blijven om zich een plaats te kunnen verzekeren te midden van de anderen en mislukkingen of afwijzingen zullen snel opnieuw aan die oude vertwijfeling knagen. Dat zal het moeilijker maken om de vleugels uit te slaan. Later kan hij een herkansing krijgen bij vrienden en geliefden (of soms bij een goede psycholoog). Queen zingt treffend: *You’re my best friend, you make me live.*

Valerie Van Peel (N-VA) kaartte dat punt aan in een discussie over de sociale zekerheid in *De zevende dag*. Ze vroeg zich terecht af wie zichzelf perfect kan noemen: ‘We maken allemaal weleens keuzes in ons leven die fout zijn of die slecht zijn voor onze gezondheid.’ Met andere woorden, als je de gezondheidszorg laat afhangen van keuzes, gedrag of eigenschappen, in zelfs maar een beperkt aantal scenario’s, dan ondermijn je het principe voor iedereen. Zodra je steun koppelt aan iemands levensstijl – van rookgedrag over gewicht tot kiezen voor kinderen zonder te screenen naar genetische risico’s – verdwijnt het element zekerheid in sociale zekerheid. Aangezien niemand perfect is, ontstaat bezorgdheid: ‘Zal ik er nog bij horen?’ Zo schiet de minste voorwaardelijkheid hagel in de dragende kracht van de sociale zekerheid. Eros wordt bezwaard en we vliegen met zijn allen minder snel en minder hoog.

Toch is liefdespijn het meest banale en het meest ondraaglijke verdriet. Want hoewel liefde onvoorwaardelijk is, is ze niet onbegrensd. Dat radicale onderscheid is moeilijk om te maken. Onvoorwaardelijkheid zegt dat niets wat gebonden is aan de

Misschien verstaat
zowel het noorden als
het zuiden van dit land
de kunst van het
liefhebben verkeerd

ontvanger het onmogelijk maakt om
liefde te krijgen, terwijl begrensdheid
op de limieten bij de ander wijst om
liefde te geven. Toch zal je in de liefde
de grenzen van je geliefde vaak ervaren
als voorwaarden waar je zelf niet aan
voldoet. Je voelt je erdoor gediskwalifi-

ceerd en afgewezen. Het vergt wat werk om rustig deze bedenking te maken: niet alles is mogelijk, maar die onmogelijkheid zegt niets over mij.

Dat moet meteen het tweede principe zijn voor gezondheidszorg: je mag onvoorwaardelijkheid niet verwarren met onbegrensdheid. Iedereen heeft onvoorwaardelijk recht op de beste gezondheidszorg, maar wat de beste zorg is, wordt niet rechtstreeks door de burger zelf bepaald. Rechtstreekse consumptie van alles wat voorhanden is, verbrandt het systeem – zoals het rechtstreeks bevredigen van de eigen behoeftes bij een geliefde, ook de liefde verschroeit. Wat de beste zorg is, kan niet in criteria worden vastgelegd, maar wordt situatie per situatie door de gezondheidszorgsector zelf bepaald. Die beschikt over de grootste gezamenlijke expertise om verschillende elementen in rekening te brengen, met inbegrip van wat het systeem kan dragen. Overwegen wat je in een situatie moet doen op basis van de elementen die op dat ogenblik meespelen, is wat men ethiek noemt. Die staat tegenover elke reguleringspoging op basis van afvinkbare criteria of voorwaarden. Want ethiek veronderstelt vertrouwen – of eros – terwijl regulering gedreven wordt door angst.

Misschien verstaat zowel het noorden als het zuiden van dit land de kunst van het liefhebben een beetje verkeerd. Om het karikaturaal te stellen: het noorden probeert de eros voorspelbaar en controleerbaar te houden. Door die voorwaardelijkheid verpest het de liefde van bij het begin. Het zuiden is dan weer bang dat begrensdheid met voorwaardelijkheid zal worden verward. Daardoor is begrensdheid sneller taboe, wat de eros uit-

eindelijk verschroeit. Maar daartegenover staat dat dit land ook een uniek sociocultureel experiment is, waarbij verschillende gevoeligheden zich soms ten goede en ten kwade aan elkaar moeten wagen. Vaak gebeurt dit in de intieme sfeer – van het huwelijksbed, van vriendschapsbanden, van collegiale banden. Dat is een buitenkans, want het intiem verwelkomen van wat ons bevreemdt, is voor de beschaving zowel de bakermat als de motor.

Ariane Bazan is hoogleraar klinische psychologie en psychopathologie aan de ULB. Elke donderdag komt een gezaghebbende Franstalige stem aan bod.

**DOWNLOAD
DE APP**

{ en lees de volledige krant

(http://www